

**D. Marcvs Evangelista. Rodolphi Gvaltheri Tigurini in
Euangelium Iesu Christi secundum Marcum Homiliæ
CXXXIX.**

Gwalther, Rudolf

[S.l.], 1570

VD16 W 1048

Homilia CXXXIII. Et cùm transisset sabbatum, Maria Magdalene, & Maria Iacobi & Salome, emerunt aromata, ut uenientes ungerent eum. Itaq[ue] ualde mane primo die hebdomadæ ueniunt ad monumentum, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71833](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71833)

ET cū tranſiſſet ſabbatum, Maria Magdalene, & Maria Iacobi & Salome, emerunt aromata, ut uenientes ungerent eum. Itaq̄ ualde mane primo die hebdomadæ ueniunt ad monumentum, exorto ſole. Dicebantq̄ inter ſeſe: Quis reuoluet nobis lapidē ab oſtio monumenti? (Et cū reſpexiſſent, uident lapidem eſſe reuolutum) erat enim manus ualde. Et ingreſſæ in monumentum, uiderunt adoleſcentulum ſedentem ad dextram amictum ſtola candida, & expauerunt.

Uſus reſurre-
ctionis Chriſti.

*V*oties Dominus & ſaluator noſter Ieſus Chriſtus de ſua morte diſcipulos ad monent, mul quoque ſe tercio die poſt à morte reſurrecturum eſſe promiſit. Vnde conſtat nos morte modo Chriſti, uerumetiam eiſdem reſurrectionem ad noſtra redemptionem neceſſariam fuiſſe, imò hanc noſtra redemptionem eſſe complementum. Que cauſa ſolos incitauit, ut in omnibus ſuis concionibus & ſcriptis, Chriſti Ieſu morte & reſurrectionem hinc inde inculcent, & in his uniuerſam ſalutis noſtra rationem conſiſtere doceant. Quorum exortum nos quoque excitare debet, ut ſicuti ſingulas paſſionis & mortis Chriſti partes ex ordine inſpectimus: ita non minori diligentia ea expendamus, quæ de illius reſurrectione traduntur. Eadem enim iſta ad noſtra ſalutis certitudinem, & fidem noſtram inter tentationum fluctus haud uulgenter confirmabunt.

Ceterum ut euidentior ſit & minus perplexa huius rei tractatio, proderit initio ſtatim, quam ut qua Marcus noſter pro ſuo more breuiter expoſuit, ea coniungere, quæ alij Euangelijſte tradiderunt, ut ex omnibus ſimul collectis totius hiſtoria ſumma complectamur, ut quo ordine ſingula geſta ſint, nobis conſtet.

Reſurrectionis
Chriſti hiſtoria

Cū tranſiſſet ſabbatum, & iam primus hebdomadis dies cepiſſet, multa adhuc nocte, angeli de celo deſcendit, & terra graui motu concuſſa tremuit. Angelus uero cū ad ſepulchrum accēſſiſſet, lapidem ab oſtio illius reuulſit, nihil uel excubites illic milites, uel Romani Imperij maſtullam ueritus, cuius nomine & autoritate lapidē illum Pilatus obſignauerat. At reuulſo lapide & ſepulchro Chriſtus prodijt, ſupra lapidē uero reſedit angelus in veſte candida, & facie inſtar fulguris ſplendente. Quare cū angeli ſplendore, cū Chriſti reſurgentiſ gloria cuſtodes tantum non exortati aliquantiſper iacent. Paulo poſt recuperatis animi & corporis uiribus in urbem ſeſtina, & ſacerdotibus que nam uidiſſent, referunt. Interea temporis ſub primum diluculum ad ſepulchrum ueniunt mulieres, & lapidē ab oſtio ſepulchri deuolutum uident, & ſepulchrum ingreſſæ angelum dextris ſedentem, & illas quaſi expectantem inueniunt, qui illas de Chriſti reſurrectione certum reddit. Hæc totius hiſtoria ſumma & ordo eſt, in qua primo uidentur erit, quo tempore Chriſtus reſuſcitatus ſit: deinde de mulieribus dicemus, quibus primis inuoluit Chriſti reſurrectionem. Porro diuinam Chriſti maiestatem conſiderabimus, quæ in ſingulis hiſtoria partibus elucet.

Tempus reſur-
rectionis Chri-
ſti.

In temporis notatione diligentissimi ſunt Euangelijſta, licet quedam inter illos contradiſſa uideatur, dum alij tenebras, alij profundum diluculum, alij uero ſub ſolis ortum aut ſolentem ex oriente hæc facta fuiſſe dicunt. Sed facilis eſt huius diſſonantiæ conciliatio, ſi alios de tempore loqui cogitemus, quo primum Chriſtus reſurrexit, & quo mulieres ſeſe ad iter parauerunt: alios uero de eo temporis articulo, quo ad ſepulchrum uenerunt. Eſt enim non procul ab urbe abſortum ſepulchrum, facile tamen fieri potuit, ut illis aromata parantibus, & de toto negotio conſultantibus uis aut etiam altera hora effluxerit. Etenim Marcus non abſque hesitatione illas hoc opus eggiſſe eſſe innuit, quando illas de ſepulchri lapide remouendo ſollicitas fuiſſe dicit. Et hanc ſollicitatem eglibentius amplector, quod mihi religioſior uideatur, quam ſi in ſacris codicibus, in hiſtoria tanti momenti, mendam aliquam librariorum incuria aut falſariorum improbitate irrepiſſe dicamus. *ſig.*

alene, & Maria Jacobi
ingerent eum. Itaque
numentum, exorto
pidē ab ostio monum
reolutum) erat enim
iderunt adolescentum
& expauerunt.

de sua morte discipulis
esse promissis. Vnde
tionem ad nostra red
tionis esse complementum.
viam describitur, et
isti Iesu morie & resurre
nihiliter doceant. Quam
ris Christi pariter ex
resurrectione traduntur. Et
ationem suam hanc

Actio, proderit iustis
ngere, qua alij Euangeli
complectamur, ut qui

es cepisset, multa ad
elus vero cum ad sepulch
vel Romani Imperij man
nauerat. At reuulsi lapid
candida, & facie instat
gloria custodes tantum
his viribus in vrbem
primum diluculum ad
ent, & sepulchrum
illas de Christi resurre
videndum erit, que
omnis innotuit Christi
ulius historia partibus
cet quadam inter illos
lij vero sub Solis ortum
antiae conciliatio, si
lieres esse ad iter par
nim non procul ab vrb
& de toto negotio con
ue hesitatione illas h
ne fuerit dicit. Et hanc
in sacris codicibus in
improbitate irrepisse

ficiat nobis, quod hac sabato iam transacto facta fuisse, omnes consentiunt, quando primus sequentis septimane dies iam cœperat. (Solent enim Hebrei dies à Solis occasu incipere.) Hinc siquidem colligitur, hunc diem à morte Christi tertium fuisse. Nam in die parascenes mortuus & sepultus fuit, qui primus ordine numeratur. Secundus vero fuit dies sabbati, quem totum in sepulchro transegit, & quo propter sabbati religionem mulieres nihil tentarunt. Hinc succedit tertius, qui post sabbatum septimane sequentis initium erat.

Nec temere ista Evangelistæ tam diligenter annotarunt. Nam Christi promissionibus consentiunt, & de illius veritate simul & potentia luculentissime testantur. Sciebant hostes ipsius, illum de sua resurrectione frequenter concionatū esse, & proinde illam adhibitis sepulchro militariibus excubijs impedire & prohibere conati sunt. Ad eum autem vani & irriti fuerunt conatus ipsorum, ut illum ne vnus quidem horule spacio diutius quàm ipse velit, in sepulchro detinere queant. Priusquam enim plene illucescat dies ille, à quo sibi maxime timebant, magna cum gloria & maiestate, nec absque immani hostium suorum terrore resurgit, eoque argumento demonstrat Deus, Iesum hunc filium suum esse dilectum, & inuictum illum regem glorie, aduersus quem mundus hic nec consilijs nec viribus suis quicquam proficiat. Seruiunt hæc consolationi aduersus omnes Antichristi conatus, quibus ille Christus & regnum eius adhuc hodie oppugnat. Ea enim est omnium promissionum Dei conditio, quod illarum veritas nullo hominum consilio aut potentia eueri sue prohiberi possit. At Christum per Euangelij prædicationem in toto orbe regnaturum esse, Deus iam olim promisit. Frustra ergo fremens gentes, frustra consultabunt reges & principes, frustra excubias agent Pontificum satellites vna cum totis ratorum & ratorum cohortibus, ut Christi doctrinam & fidem perpetua ignorantia sepeliant. Oportet enim Euangelium in toto orbe prædicari, priusquam magnus ille dies Domini veniat. Et Christi promissio est: Ecce ego vobiscum sum vsque ad consummationem sæculi. Perinent huc veterum tyrannorum & persecutorum ecclesie exempla, qui sua audacia & impietatis graues penas dederunt: de quibus cum alibi dictum sit, non opus est eadem in præsentia repetere. Et quid nostro tempore effecerint, qui illorum vestigijs insistere ausi sunt, notius est quàm ut multis commemorari oporteat.

Secundò mulieres producuntur, quibus suam resurrectionem Christus primis innotescere voluit. Fuerunt hæc Maria Magdalene, Maria Jacobi & Iosephæ mater, & Salome, de quibus nuper diximus. Lucas his Ioannam quoque coniungit, quam alibi vxorē Chuse regij procuratoris, & ex earum numero fuisse ait, que Christum suis facultatibus sustentauerunt. Addit his alias adhuc, quarum nomina non exprimuntur, conscripta verò sunt in libro vitæ apud Dominum. Venerunt hæc cum aromatibus ut Christo pro more gentis sue extremum vntionis honorem impenderent. Pium quidem officium, sed in quo ignorantia & obliuione peccarunt, cum ille se resurrecturum esse toties prædixisset. At hic primò considerabimus, non temere factum fuisse, quod Christi resurrectio mulieribus primis innotuit. Ex eo enim patet, illum muliebris quoque sexus redemptorem esse, id quod peculiari eiusmodi demonstratione opus habebat. Quia enim per mulierem peccatum & mors intrauerunt, & sexum illum Deus ideo plagis quibusdam peculiaribus multauit, facile illas ad dissidentiam aut desperationem satan impellere potuisset, nisi peculiaribus promissis fidem illarum Deus fulcuisset. Ne quam ergo haberent de salute dubitandi occasionem, Christus saluator iuxta primam promissionem absq; virili congressu ex muliere nasci debuit, ut idem sexus iustitiam & vitam nobis pareret, qui peccatum & mortem in mundum intulerat. Deinde nec minora neque pauciora sua bonitatis & gratie argumenta in mulieres Christus edidit, quàm in viros. Nam illis quoque, Euangelij promissio nes proposuit, illarum quoque morbis miraculose subuenit, & ex se da peccatorum seruitute ad se conuersas benignè in gratiam recepit. Nec puduit illum, quando Hierosolymam proficiscebatur vrbem humani generis redemptionem obiree, mulieres in suo comitatu secum ducere, quas etiam sue mortis testes oculatas esse voluit, & iisdem resurrectionem suam, quam nostræ redemptionis complementum esse initio diximus, prius quàm discipulis per angelum denuntiat, imò hæc illius præcones & (ut ita dicam) euangelizatrices constituit. In horum consideratione Christianas feminas diligenter & crebrè versari decet, ut consolationem habeant, qua sui sexus incommoda, & que coniugum & liberorum procreationem comitantur molestias ferre & superare possint. Quia enim ad ipsas quoque

Christi veritas & potentia.

Rom. 1.

Psal. 2.

Marc. 13.

Matth. 28.

Mulieres, quibus resurrectio Christi primis innotuit.

Luc. 8.

Christus mulieribus primis innotuit.

1. Timoth. 2.

Gen. 3.

Christus portinet, non est quod de salute sua dubitent, siquidem manserint in fide ac dilectione & sanctificatione cum castitate. Vide 1. Timoth. 2.

Fides mulierum.

Porro ut istarum mulierum exemplum nostrae institutioni & consolationi magis seruiat, quaedam de illis repetenda erunt, ut quales fuerint, & quem ex suo studio fructu reportarint, videamus. Esi enim carnis infirmitate decepta, resurrectionis Christi mysterium nec intellexerint nec obseruauerint, (quo nomine postea ab angelo reprehendentur) in illis tamen quoad externa officia insignis fides, quae elucet. Huius proprium esse Apostolus docet, quod per charitatem operatur, nec exerceat offendatur, eo quod in Dei verbum intentia sit, quo admonemur, Deum diligentibus omnia cooperari in Deum, & cum Christo olim in caelis regnuros esse, qui cum illo & pro nominis ipsius gloria afflictionem sustinerint. Vtrunque mulieres istae praestiterunt. Suam enim erga Christum charitatem luculentius testatae sunt, quando illi ministrauerunt, & eundem impensis maximis aluerunt, & ut eius doctrina frui possent, illi per multos longorum itinerum labores indiuulsa comites fuerunt. Constantia vero argumentum est irrefragabile, quod nec inopina Christi mors, nec ignominiosum & infamae crucis supplicium, illas offendere potuit, ut quasi spe omni frustrata illum relinquere, & fidem in illum abnegarent. Quin (ut nuper vidimus) constantia plus quam virili in finem usque persequat, nec mortuum negligunt, quem cum in viuus esset, coluerant. Adhaec periculum omne contemnunt, quod ex militibus imminere videbatur, si sepulchrum aperire, & Christi corpus contereat auderent. Ista vero nobis in exemplum proponi cogitemus, ut fidem qua gloriamur, ipsam argumentis ipsi quoque testemur. Quia enim charitatem a fide diuili impossibile est, haec quoque latee nequit, eo quod charitate nihil magis industrium est, quae nec quiescit etiam, donec suum finem attingat. Et cum eidem coniuncta sit certa & constans promissionum diuinarum & auxilij diuini fiducia & beatae immortalitatis spes, periculorum quoque metum & terrores facile vincit, nec viliis sese ab agnita Christi veritate abstrahi patitur. Exempla huius constantiae in electis & veris Dei cultoribus passim occurrunt, qui inter medios ignes & gladios fidei suae confessionem illibatam & hinc ceram seruauerunt. Quae si cum nostri seculi moribus conferas, a fidei ingenio alienissimos reperes, qui illa quam maxime gloriantur. Friget enim ferè charitas, & posthabito caelestium donorum studio, plerique religionem sibi quaestum faciunt. Quod sit, ut fidem & Evangelicam doctrinam fundam praesententur quidem, dum aliqua priuati commodi spes affulget, ut primum vero pericula surgunt, illis offensus & territi fidem abnegant, & summam stultitiam arbitrantur illi confidere, qui iam mortuus & sepultus esse videtur, dum persecutionum fluctibus quasi obruitur. Sunt haec carnis cogitationes, quas assidua promissionum Dei meditatione retundere oportet, & mox absq; magno labore omnia ea vincemus, quae nobis cum primis ardua & insuperabilia esse videbantur: quod ipsum istarum mulierum exemplo spiritus sanctus luculentissime docet.

Premiū fidei.

Ut enim ad sepulchrum venerunt, confectū inueniunt, quod illas maxime sollicitas habebat. Lapis siquidem per angelum reuulsus & deuolutus est, de quo remouendo inter eundem disputatū, eo quod ille ingentis ponderis, ipsis vero vires nulle essent, quae huic remouendo sufficerent. Adhaec milites quoque diffugerant, qui illis videbantur obsisturi, ne sepulchro appropinquarent. Et licet non inueniant Christi corpus, de illius tamen resurrectione per angelum edocentur, adeoq; plus inueniunt, quam sperare auderent. Corpus enim querebant mortuum, vulneribus & cruore multo sordidum, illud vero iam reuixisse, & mortis vincula & carcerem magna cum gloria euasisse intelligunt. Non obstant ergo fidei quae grauissima & difficillima videntur, nec sua ope Deus illos destituit, qui sancta fidei constantia armati ipsius vocationem sedulo sequuntur. Eaque non quiescit satan, & obijcit multa indies, quibus pietatis officia remoretur. Sed victoria nostra fides est (ut Ioannes inquit) quae & mundum vincit & mundi principem, & quae eadem facit, ne quid impossibile sit ei, qui Dei opem implorat. Christi enim vox est: Omnia possibilia sunt credenti. Ite, Confidite Deo: Amen dico vobis, quod quicumq; dixerit monti huic, Tollaris ac mittaris in mare, & non hesauerit in corde suo, sed crediderit fore quae dixerit, erit illi quicquid dixerit. Propterea dico vobis, quae nunquam orantes petitis, credite quod accipietis, & obtinget vobis, &c. Sunt haec exemplis innumerabilibus probata ab ipso mundi exordio, multa vero cum primis praeterea Paulus in Epistola ad Hebraeos congescit, ubi eos commemorat, qui non modo mundi illecebras & carnis affectus, verum etiam acies

1. Ioan. 5.

Marc. 9. & 11.

Hebr. 11.

hostium & sauisima quæq; tormenta per fidem superauerunt. Imprimis autem huic pertinent Apostoli, qui etsi rudes et inexperi essent, nec ulla auctoritate præstarent, tamen intra paucos annos vniuersum orbem terrarum Christi imperio subiecerunt, cum illius mandatum constanti fide exequerentur. Ex his nos consolationem petere conuenit aduersus eos, qui in periculis nihil præter nostrarum virium imbecillitatem & insuperabilem hostium potentiam in ore habent, vtrumq; verò in eum finem adducunt, vt euincant, aliquid dandum esse veritatis hostibus & proxima quæq; pericula declinari debere, vt nos melioribus temporibus seruemus. Ita verò quantum in ipsis est, Dei gloriam collabi patiuntur, quam is olim magno ipsorum malo vindicabit. Facemur equidem credentes serpenina prudentia instructos esse debere, sicuti Christus monuit. At prudentiam istam contra nos prouocemus. Iubet autem circumscribi oportet, ne dum plus illo sapere volumus, illius iram contra nos prouocemus. Iubet autem illi fidem habere inconcussam, iubet fidem illam publicè confiteri, iubet gloriam suam propagare, & contra quosvis pro nostra uocationis ratione tueri & asserere, iubet item propter nomen & verbum suum parentes, coniugem, liberos, fratres & fortunam omnes relinquere. Quid ergo disputare lubet, si vt hæc faciamus ipsa rei necessitas & nostra uocationis ratio exigat? Quin potius officium facimus, & rei euentum Deo committimus, qui si quid per nos effectum velit, viam facile inueniet. Quid si secus fiat, illius bonitatem agnoscamus, qui crucis filij sui consortes reddit, quos propter peccata sua in finibus pænis multare poterat, nequaquam animis nostris excidat, illum fidelem esse, qui non patitur nos tentari supra id quod possumus, imò cum reuocatione euentum dare, quo onus ab illo nobis imposuimus possumus sufferre, &c. Vide 1. Cor. 10. Item 2. Cor. 1. &c.

Matth. 10.

Ceteris quærat aliquis, cur Christus mulieres hæc resurrectione sua præuenerit, nec extremum hoc uocationis officium admisit, quod ipsi impendere instituerant. Vbi non putabimus ipsi piam & sanctam mulierum industriam displicuisse. Nam etsi ignorantia (vt ante diximus) peccarunt, animi tamen intentio ex fide & charitate profecta illigrata fuit, quod vel ipsa resurrectionis denuntiatio, & postea ipsius apparitiones testantur. Causa ergo alia fuerit oportet, nimirum quod officij eiusmodi non opus haberet amplius in corpore iam clarificato, quod corruptionem omnem exuerat, & quod pauperes sibi substituisset, in quos quæcūq; sunt huius generis officia impendamus. Et hoc referri debet Cæne Bethaniensis historia, ubi uocationis in ea per Mariam Lazari sororem factæ mysterium contra murmurantes discipulos hisce verbis exposuit: Sinite illam, cur illi molesti estis? Bonum opus operata est erga me. Semper enim pauperes habebis uobiscum, & quandocūq; uolueritis potestis illis benefacere, me verò non semper habebis. Quod potuit hæc, fecit: præuenit vt uirgeret meum corpus ad sepulturam. Quia ergo ad sepulturam iam ante uictus fuerat, & externis officijs aut corporis curatione non amplius indigebat, mulieres istas præuenire uoluit, vt & suum de pauperibus iuuandis præceptum magis stabiliret, & superstitionibus maderetur, quas circa sepulturæ sue memoriam oriturus esse sciebat. Itaque eos confutat Christus, qui quotannis simulachrum ipsius sepulchro includunt, & huic excubitores adhibent sacrificulos & monachos, qui illius funus lamentabili cantu celebrant. Rîdicuti planè homines, qui Christo, quem in cælis regnantem inuocant, in terris exequias & funebria festa instituunt, & que ille in pauperes conferre iussit, in simulachrum ligneum conferunt.

Cur Christus mulieres resurrectione sua præuenerit.

Imprimis autem eueritur hic insana peregrinationum superstitio, quas religionis ergo homines ueritatis & salutis sue ignari suscipere consueuerunt. Causa eius est, quod falsis per iustionibus decepti, gratiam Dei & ipsum Christum certis in locis inueniri posse, vel externum cultum ob loci religionem Deo magis gratum esse arbitrantur. Quò fit, vt multi relictis domi coniugibus & liberis suis per terras & maria Hierosolymam & alia eius generis loca petant, que vel Christus Iesus, vel Apostoli ipsius suis miraculis nobilitauerunt. Præter eunt illi quidem pietatis studium, nec negauerim multos ex illis non malitia, sed anxio quodam & sollicito salutis & gloriæ Dei studio exagitari. Ac interim omne hoc Christi uerbis & doctrine aduersatur, qui ne quid tale fiat, discretè prohibuit. Quoad enim cultum externum & preces, harum efficaciam nulli loco certo alligari debere docet, quando Samaritanos simul & Iudeos propter illam superstitionem reprehendens, mox addit: Venit hora, & nunc est, quando veri adoratores adorabunt patrem in spiritu & ueritate. Et Paulus Apostolus de precibus publicis & priuatis differens, Volo (inquit) uiros orare in omni loco, sustollentes pu-

Contra peregrinationes religionis ergo.

1. Tim. 2.

ras manus absque ira & disceptatione. Nihil ergo precibus ex loci religione accedere putavit, sed animum potius requirit ab omni affectu malo alienum, et vni Deo consecratum. Quoad vero Christi praesentiam & meriti ipsius effectum, monet ille, ne eos audiamus, qui ipsum in terris hinc vel illic vel illic monstrare audent. Nec enim loco certo alligavit meriti sui gratiam Christus, sed vni Evangelium suum in toto orbe terrarum praedicari voluit, ita vbiq; locorum efficax esse erga omnes, qui ipsum vera fide amplexi fuerint. Et cum nationum & personarum discrimen omne in Christi iudicium sit, minime credendum est, aliquem in terris locum eo privilegio esse donatum, ut per se ad salutem nostram aliquid posse conferre. Quod non obscure videtur Deus, quando eas terras horribili excidio deuonit, quas aliquandiu sui cultus sedem esse voluerat, quando eas terras Hierosolymis sacra historia testatur. De Silo enim in Psalmis scribitur: Deseruit tabernaculum Silo, tentorium quod inter homines inhabitabat. De Hierosolyma autem Ieremias dixerat, si non audieritis, reddam domum istam similem Silo, & urbem hanc contumelia exponam omnibus gentibus. Nec inanes fuisse minas haece Psalmus testatur, in quo pij de hostium insolentia quiritantes vter alia dicunt: Rugierunt aduersarii in medio synagogarum tuarum, signa sua posuerunt presignis. Sanctuaria tua igne incenderunt, ad terram affligendo tabernaculum nominis tui proproauerant, &c. Quod si haec eo tempore fieri passus est Deus, quando vmbra & ceremoniarum locus adhuc certus erat ab ipso constitutus, quis obsecro sana mentis ipsius gratia nunc loco alicuius aliam esse putauerit? Nec absq; numine factum putabimus, quod mulieres istae, quae prima omnium Christi sepulchrum inuiserunt, nihil illic reppererunt praeter angelum, qui illas reprehendit, quod verberum Christi parum memores essent, & Christum ibi quaerere iussit, quod se iturum ante promiserat. Nam ergo nobis dictum putemus, ut nimirum illum non in terris hinc quaeramus, sed in caelis, quo illi ascendisse scimus, & vbi animis per fidem euectis sese inueniri patietur. Docuit hoc ipsum Deus illam memorabili exemplo, quando Christianis sepulchrum Domini superstitiose colentibus locum illam impijs fidei Christianae hostibus subiecit, qui non contenti illum vndiq; congestis rudibus obruisse, insuper illic sacellum Veneri sacrum extruxerunt: ut vel inde constaret, Christi meritum non aliam alligari debere, vbi purissima Dea cultus nepharius exercebatur. Ea tamen sui superstitionis, ut mox de nouo succrescent orthodoxos ecclesiae doctores illam oppugnare coegerit: inter quos Dina Hierosolymis olim ad Paulinum scribebat: Non Hierosolymis bene vestigia laudandum est. Et idem pater Hilarionem probat, qui cum Palaestinus esset, & in Palaestina videret, vno tantum die Hierosolymam vidit, ut nec contemnere loca sancta propter viciniam, sacrosus Dominum loco claudere videretur. Cuius exemplum si posteris quoque imitari essent, minus superstitiosis haberemus, & vera religio nobis sincerior & ex omni parte integrior mansisset.

Matth. 24.

Galat. 3.
Colos. 3.
Rom. 2.

Psalm. 78.
Ierem. 26.

Psalm. 74.

Modus resurrectionis glorio-
sus.

Porro tempus est, ut diuinam potentiam & maiestatem consideremus, qua in singulis locis historia partibus euidentissime elucet. Nam primum immani motu terra tota concutitur, quae cum superis reddere gestiat, quem inuicta sinu suo exceperat. Deinde caelo descendit angelus in vestigia candida (qui olim triumphantium habitus fuit) ut vestigia colore Christum victorem denotet. Idem est contra milites nihil agat hostiliter, solo tamen fulgore examinatissimiles reddit. Docent haec, Christum etsi in cruce infamem mortem subierit, Deum tamen esse omnipotentem, qui (ut olim de Ioseph suo poeta fabulati sunt) suo nutu terram, maria & celum concutiat. Praeterea etsi nemo mortuum reserit, qui ipsi inseruire studeat, praeter mulierculas istas (quae tamen extremum modo, quod defunctis debetur, officium prestare instituerunt) angelos tamen ministros habet, qui caelo delapsi hostes ipsius prosternunt, & resurrectionem illius adiuuant. Adhaec cum impossibile videretur, Christianis sepulchro exire posse etiam si in vitam redeat, inde tamen magna cum gloria prodit, & vniuersi ministerio hostium suorum consilia sic turbat, ut resurrectionis ipsius praecones & testes sicut irrefragabiles, qui ut illam prohiberent a sacerdotibus conducti fuerant: sic eadem opera et sua potentiam exerit, & sacerdotes extreme impietatis conuincit, quando nec illorum relationi credunt, quibus intra animos suos non poterant non fidem adhibere.

Angeli Christo
seruunt.
Luc. 1. & 12.
Matth. 4.

Ut vero magis perspecta nobis sit Christi potentia, obseruandum est, angelos non modo regi genti, sed etiam vbiq; alijs suum obsequium praestitisse. Conceptionem illius Dina virgini praedicta archangelus Gabriel, natiuitatem vero angelica cohorte hymnis laetis celebrant. In deserto agens

et cum satana luctanti angelos ministravisse legimus. Postea ad oliueti montem oranti et sanguinem sudanti angelus apparet, qui ipsum consolatur. In ascensione item illius angeli comparent, et huic testimonium ferunt. Sed quid istis immoramur, quando Daniel infinitas angelorum myriades ad illius servitium paratas assistere vidit? Quanta verò angelorum virtus sit, pluribus exemplis constat. Duorum angelorum ministerio Deus Sodomas et Gomorrhham cum finitimis terris omnibus evertit. Unus angelus occidentis in vna nocte Ægyptiorum primogenitis sufficit. Per vnum quoque in Assyriorum castris hominum centies mille et octoginta quinque millia caduntur. Quis ergo inuictam et insuperabilem esse neget Christi Iesu potentiam, quem (vt in Psalmis scribitur) omnes angeli adorant, quibus illis pro suo arbitrio et nutu vritur?

Sunt hæc plena consolationis, quando eius virtutem demonstrant, quem vindicem et saluatorem nostrum esse credimus. Magis tamen in illa confirmabimur, si angelos nobis quoque à Deo ministros datos esse cogitemus. Si enim Christo per fidem insiti sumus, nostrum vrique esse quicquid ille habet, nec temere olim à Paulo dictum fuit: Omnia vestra sunt, siue Paulus, siue Apollos, siue Cephas, siue mundus, siue vita, siue mors, siue presentia, siue futura, omnia (inquam) vestra sunt, vos autem Christi, Christus verò Dei, &c. Sunt tamen scripturæ loca, quæ angelos nobis quoque ministros datos esse deserui testantur. Paulus enim de illis loquens ait: Nonne omnes sunt administratorij spiritus, qui in ministerium emittuntur propter eos, qui heredes erunt salutis? Et ante hunc David canebat: Angelus Domini castrametatur circum eos, qui timent ipsum, et eripit eos. Item: Angelis suis de te mandauit, vt in omnibus vijs tuis te custodiant. Manibus te gestabunt, ne ad lapidem pes tuus offendar. Ad hæc Daniel angelorum meminit, qui certis regnis et nationibus à Deo custodes constituti sunt; et Christus angelos parvulorum coram facie patris sui semper comparare ait. Nec desunt exempla eorum, quibus angeli assumpta visibili specie inseruierunt. Horum ministerio è Sodomis educitur Lothus, et eorundem exercitus Iacobo visuntur, quando è Mesopotamia reuertens propter Esau fratris occursum trepidabat. Angelum item Israelitis per desertum itineris ducem, et postea aduersus Chananeos propugnatorem fuisse traditur. Elifens quoque per angelos ex Syrorum insidijs fuit ereptus: et Daniel angelum Domini leonum ora obturauisse dicit, ne ipsum lederent. Præterea Apostolos angeli opera è carcere eductos fuisse, Lucas prodidit. Taceo nunc reuelationes, quas per angelos ferè Deus suis offerre solet. Taceo item quotidiana Dei beneficia, quæ per angelos confert, dum illis ducibus aut consultoribus pericula insciji et nihil de illis cogitantes declinamus. Hinc ergo consolatio peratur in periculis, ne de salute nostra desperemus, si quando omni humano præsidio destituimur, cum angelorum custodia regamur, quorum potentia humanam vitam et pietatis studium insitrationi ista seruire debent, vt illorum consideratione ad sanctimoniam vitam et pietatis studium excitemur, ne morum impuritate nosmetipsos spoliemus angelorum præsidio, sine quo vitam hanc tutò transigere nunquam licebit. Vidit hoc Paulus, quando de mulierum habitu differens, eas vel propter angelos modestia et honestati studere iubet. Et sanè, si horum semper meminissent homines, non tanta passim regnaret peccandi licentia.

Adde in fine Marcus, mulieres istas viso angelo expauisse. Accidit hoc illis pro infirmitate carnis, quæ sanctis quoque Dei seruis cum omnibus hominibus communis est: quæ sit, vt sæpe errorem incuriant, quæ consolationem asserere debeant. At tunc animos trepidantes confirmat Dominus, quod hinc quoque factum fuisse, in proximo sermone patebit. Sufficiat nunc resurrectionis Christi Iesu historiam vidisse, quæ luculenta potentia ipsius argumenta continet: et hæc freti constanter feramus quæcumque Deus imponet. Nunquam enim ille suos deseret, et inter huius seculi turbas, perpetuo in suis resurget, viuet et regnabit Dei filius Iesus Christus, cui debetur benedictio, honor, gloria et potestas in æternum. Amen.

Ipse verò dicit eis: Ne expauescatis. Iesum illum quæritis Nazarenum, qui fuit crucifixus: fuscitatus est, non est hic: ecce locus ubi posuerant eum. Sed abite, dicitis discipulis eis et Petro, quod præcedit uos in

Luc. 22.
Act. 1.
Dan. 7.
Gen. 19.
Exod. 12.
Isaie 37.
Psalm. 97.

Angeli fidelibus seruati.
1. Cor. 3.

Hebr. 1.
Psalm. 34. 91.

Dan. 10. 12.
Matth. 18.

Gen. 19. 31. 32.
Eccl. 5.

Exod. 14. 23.
32. Eccl. 6.

Dan. 6.
Act. 5. 12.

Mulieres expauescunt.

seruandum est, angelos non
conceptionem illius. Dicitur
hymnis lætæ celebrant. La